

55

PREZES
URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
W LUBLINIE

20-074 Lublin, ul. Spokojna 9a
Tel. (0-81) 532-35-31, 743-77-30, 532-54-48. Tel/Fax (0-81) 532-08-26
E-mail: lublin@uokik.gov.pl

Lublin, dnia 13 czerwca 2001 r.

RLU – 500S – 5/33/01/EW

Urząd
Urzedu Konkurencji i Konsumentow
Delegatura w Lublinie
Wyszedl Wyszedl dnia 13 06 2001

Decyzja RLU Nr 14/01

Na podstawie art. 104 k.p.a. i art. 9 w związku z art. 8 ust. 1, 2 pkt 6 i ust. 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2000 r. Nr 122 poz 1319) po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego na wniosek [REDAKTOWANO]

przeciwko Lubelskim Zakładom Energetycznym Spółka Akcyjna Lubzel S.A. w Lublinie, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznaje działania Lubelskich Zakładów Energetycznych Lublin S.A. od dnia 13 września 2000 r. za praktykę ograniczającą konkurencję poprzez nadużywanie pozycji dominującej na rynku i narzucenie uciążliwych warunków umowy przynoszących przedsiębiorcy narzucającemu te warunki nieuzasadnione korzyści tj. pobieranie opłat abonamentowej i przesyłowej, gdy dokonano wstrzymania dostarczania energii elektrycznej do lokalu wnioskodawcy.

Uzasadnienie

Do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w Lublinie wpłynęła skarga, a następnie wniosek o wszczęcie postępowania administracyjnego przeciwko Lubelskim Zakładom Energetycznym Lubzel S.A. w Lublinie od [REDAKTOWANO]

[REDAKTOWANO]. Wnioskodawca zarzucił Zakładom Energetycznym działania o charakterze monopolistycznym polegające na obciążaniu go w okresie 03.10.1996 r. do dnia złożenia wniosku opłatami abonamentową i przesyłową, gdy wykazuje on w lokalu, do którego ma być dostarczana energia elektryczna zerowe zużycie tej energii. Zdaniem wnioskodawcy samo zawieszenie licznika nie zobowiązuje go do

ponoszenia kosztów za usługi, z których nigdy nie korzystał. Sprawia to, że Zakłady Energetyczne czerpią nieuzasadnione korzyści, a z zawartej umowy o dostarczanie energii elektrycznej nie wynika konieczność uiszczania tych opłat, gdy umowa nie jest realizowana.

Prezes UOK i K po przeanalizowaniu wniosków wszczął postępowanie administracyjne w tej sprawie. Wszczęte przez Prezesa UOK i K postępowanie administracyjne dotyczyło stosowania przez Lubzel S.A. praktyki monopolistycznej polegającej na nadużywaniu pozycji dominującej na rynku poprzez narzucenie uciążliwych warunków umowy tj. pobieranie opłat: abonamentowej i przesyłowej, gdy odbiorca nie wykazuje zużycia energii w lokalu, do którego w ramach podpisanej umowy z Zakładem Energetycznym ma być dostarczana energia elektryczna, przynoszących przedsiębiorcy narzucającemu te warunki nieuzasadnione korzyści, co mogło stanowić naruszenie art. 5 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 24.02.1990 r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów (Dz. U. z 1999 r. Nr 52 poz. 547).

Ze względu na wejście w życie z dniem 01 kwietnia 2001 r. nowej ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2000 r. Nr 122 poz. 1319), na mocy art. 113 tej ustawy niniejsza decyzja zostaje wydana w oparciu o nowe regulacje prawne zawarte w tej ustawie.

W odpowiedzi na wszczęcie postępowania antymonopolowego Lubelskie Zakłady Energetyczne Lubzel S.A. wyjaśniły, co następuje:

Od dnia 01.01.1999 r. Minister Finansów zaprzestał ustalania cen energii elektrycznej. Weszło w życie Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dn. 03.12.1998 r. w sprawie szczegółowych zasad kalkulacji taryf oraz zasad rozliczeń z indywidualnymi odbiorcami w lokalach (Dz. U. z 1998 r. Nr 153 poz. 1002). Rozporządzenie to zmienione zostało dn. 14 grudnia 2000 r. (Dz. U. z 2001 r. Nr 1 poz. 7), jako akt wykonawczy do zmienionego Prawa Energetycznego.

W oparciu o te akty wykonawcze Zakłady Energetyczne Lubzel S.A., na podstawie posiadanej koncesji na działalność gospodarczą związaną z zaopatrzeniem w energię elektryczną wprowadziły do stosowania Taryfę dla energii elektrycznej, obowiązującą na terenie działania tych Zakładów. Taryfa ta została zatwierdzona decyzją Prezesa URE z dn. 17.02.1999 r. Reguluje ona szczegółowo sposób naliczania oraz wysokość stawek i opłat za energię elektryczną. Od dnia 04.05.2000 r. obowiązuje nowa Taryfa znak: DTA – 821/2707 – B/2000/WD.

Określony w art. 44 ustawy Prawo energetyczne obowiązek oddzielnego ewidencjonowania kosztów i przychodów dla każdej działalności przedsiębiorstwa energetycznego (przesyłania, obrotu i dystrybucji) pociąga za sobą konieczność oddzielnego kształtowania taryf (cen, opłat i warunków ich stosowania), zapewniając pokrycie uzasadnionych kosztów dla każdej z tych działalności.

Opłata za użytą energię elektryczną stanowi tylko jeden ze składników należności z tytułu dostawy energii elektrycznej i jest związana z kosztami zakupu tej energii oraz utrzymaniem płynności finansowej.

Dodatkowo wyodrębniono jeszcze opłaty :

- opłatę przesyłową stałą (w zł/kW) odnoszącą się do mocy przyłączeniowej (umownej) , która przenosi koszty opłat stałych z Polskich Sieci Energetycznych S.A. i saldo opłat stałych wynikających z wymiany energii elektrycznej z innymi spółkami dystrybucyjnymi oraz koszty własne dystrybucji ,
- opłatę przesyłową zmienną (w zł/kW) , która odnosi się do wielkości poboru energii elektrycznej i przenosi koszty różnic bilansowych energii elektrycznej ,
- opłatę abonamentową (w zł/m-c) , która przenosi koszty produkcji faktur , ewidencji rozliczeń .

Dodatkowo Zakłady wyjaśniły , że pojęcie oferowanej przez nie usługi obejmuje , oprócz dostaw energii elektrycznej (w kW) , również ciągłą gotowość do dostaw energii , która polega na doprowadzeniu do zasilanego obiektu napięcia o ściśle określonych parametrach – wysokość , częstotliwość , zawartość wyższych harmonicznych itp. , zbilansowanie związanych z tym strat mocy i energii występujących na liniach przesyłowych , transformatorach i innych urządzeniach elektroenergetycznych . Koszty te występują również w przypadku braku poboru energii elektrycznej przez odbiorcę . W związku z tym Zakłady nie widzą podstaw do uznania stwierdzenia o czerpaniu nieuzasadnionych korzyści z tytułu pobierania kwestionowanych przez odbiorcę opłat . Opłaty te są identyczne dla wszystkich odbiorców zaliczonych (tak jak i wnioskodawca) do grupy taryfowej C-11 .

W trakcie prowadzonego postępowania administracyjnego Prezes UOK i K ustalił , że :

Zgodnie z warunkami umowy o dostawę energii elektrycznej nr [redacted] z dnia 03.03.1996 r. zawartej pomiędzy Lubzel S.A. i Panem [redacted] rozliczenia za zużyta energię elektryczną w lokalu położonym przy ul. [redacted] w [redacted] dokonywane były w okresie dwu , a następnie czteromiesięcznym . Próby odczytu wskazań urządzeń pomiarowych dokonane przez pracowników Lubzel S.A. miały miejsce : co dwa miesiące w okresie od października 1996 r. do lutego 1998 r. i co cztery miesiące w okresie od lutego 1998 r. do lutego 2001 r.

W okresie od 12 października 1996 r. do 23 lutego 2001 r. siedmiokrotnie przekazano odbiorcy rachunki za energię elektryczną (siedem rachunków z odczytem stanu licznika i 4 rachunki prognozowane) . Dnia 13 września 2000 r. wstrzymane zostało dostarczanie energii elektrycznej do lokalu objętego umową w związku z zaleganiem odbiorcy z opłatami . W trakcie prowadzonego postępowania antymonopolowego Prezes UOK i K wystąpił do URE Wschodniego Oddziału Terenowego z siedzibą w Lublinie w celu określenia zasadności pobierania opłat przesyłowej i abonamentowej , gdy odbiorca energii elektrycznej nie wykazuje jej zużycia , a także w przypadku , gdy dokonano wstrzymania dostaw energii do takiego odbiorcy .

W odpowiedzi na pismo Dyrektor Wschodniego Terenowego Oddziału URE z siedzibą w Lublinie – pismo z dnia 13.04.2001 r. OLB – 043 E-4/2001/AG stwierdził, że :

- Obowiązujące obecnie zasady rozliczeń poszczególnych grup odbiorców za dostarczaną energię elektryczną sprowadzają się do wyodrębnienia opłat związanych z charakterem odzwierciedlającym kształtujące je koszty . Odbiorcy rozliczani są w oparciu o następujące opłaty :
  - a. opłatę przesyłową stałą pokrywającą koszty dostarczania energii elektrycznej . Związana ona jest z utrzymaniem infrastruktury technicznej zapewniającej ciągłość dostaw energii do odbiorców (utrzymanie , odtworzenie , modernizacja i rozwój sieci) ,
  - b. opłatę przesyłową zmienną pokrywającą koszty ponoszonych strat przy przesyłaniu energii do odbiorców , a także dotrzymanie standardów jakościowych energii ,
  - c. opłatę za zużycie energii elektrycznej wynikającą z kosztów zakupu energii u wytwórców ,
  - d. opłatę abonamentową pokrywającą koszty wystawiania rachunków po wcześniejszym odczycie zarejestrowanego zużycia z układów pomiarowo – rozliczeniowych .
- Opłata przesyłowa stała i zmienna oraz opłata abonamentowa są pobierane od odbiorcy energii elektrycznej niezależnie od tego , czy odbiorca pobiera energię w danym okresie rozliczeniowym , gdyż płaci wtedy „ za gotowość ” dostawcy do dostarczania energii elektrycznej. Wynika to z rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 14.12.2000 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz zasad rozliczeń w obrocie energią elektryczną (Dz. U. Nr 1 z 2001 r. poz. 7) jak i rozporządzeń wcześniejszych w tym zakresie . Obowiązek ten wynika również z taryfy dla energii elektrycznej Lubelskich Zakładów Energetycznych S.A. Lubzel S.A. zatwierdzonej decyzją Prezesa URE .
- Jednakże w przypadku wstrzymania dostawy energii elektrycznej do lokalu dostawca nie powinien za następne okresy pobierać opłat stałych . Opłaty pobierane powinny być za każde wznowienie wstrzymanego z winy odbiorcy dostarczania energii elektrycznej , za wystawienie wezwania do zapłaty zadłużenia za energię oraz za skierowanie pracownika do pobrania u odbiorcy zaległej należności po upływie 14 dni od terminu płatności .

Reasumując ustalony stan faktyczny sprawy Prezes UOK i K zważył , co następuje :

Art. 8 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2000 r. Nr 122 poz. 1319) statuuje zakaz nadużywania pozycji dominującej na rynku właściwym . Natomiast art. 8 ust. 2 pkt 6 określa na czym polega nadużywanie tej pozycji . Zarzut stosowania praktyki ograniczającej konkurencję określonej w tej ustawie może być postawiony jedynie przedsiębiorcy zajmującemu na rynku pozycję co najmniej dominującą .

W niniejszej sprawie Prezes UOK i K stwierdził, że na lokalnym rynku dostaw energii elektrycznej obejmującym miasto Lublin (miejsce położenia lokalu, do którego dostarczana była energia elektryczna w ramach podpisanej pomiędzy stronami umowy), Lubzel S.A. jako dostawca energii elektrycznej, posiada pozycję monopolistyczną.

Jest to monopol sieciowy, a jego istotą jest techniczne połączenie z odbiorcami energii elektrycznej. Sytuacja taka jest równocześnie źródłem przewagi kontraktowej Zakładu w stosunkach umownych, bowiem pozycja ta pozwala mu dyktować odbiorcy warunki korzystania z jego usług. Wnioskodawca jak wykazało postępowanie antymonopolowe nie miał innej możliwości wyboru innego kontrahenta na tym rynku, który mógłby mu zaoferować konkurencyjne warunki dostawy.

Jednak samo posiadanie na rynku pozycji monopolistycznej, która jest kwalifikowaną formą pozycji dominującej, nie jest prawem zabronione, a jedynie jej nadużywanie w przypadkach określonych w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów.

Art. 8 ust. 2 pkt 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów za praktykę ograniczającą konkurencję uznaje nadużywanie pozycji dominującej polegające w szczególności na narzuceniu przez przedsiębiorcę uciążliwych warunków umów, przynoszących mu nieuzasadnione korzyści.

Przesłankami niezbędnymi do stwierdzenia praktyki, o której mowa wyżej jest łączne wystąpienie następujących elementów:

- narzucenie uciążliwych warunków umowy przez podmiot o pozycji dominującej na rynku,
- uciążliwy charakter warunków,
- uzyskiwanie z tego tytułu nieuzasadnionych korzyści.

W niniejszej sprawie zarzuty wnioskodawcy dotyczą pobierania przez Lubzel S.A. opłat abonamentowej i przesyłowej (stałej i zmiennej) w przypadku, gdy odbiorca energii elektrycznej nie wykazywał jej zużycia w lokalu, do którego w ramach podpisanej umowy o dostarczanie energii elektrycznej miała być ona dostarczana. Z treści zebranego w tej sprawie materiału dowodowego, w tym stanowiska Urzędu Regulacji Energetyki w Warszawie i Wschodniego Oddziału Terenowego tego Urzędu z siedzibą w Lublinie wynika, że kwestionowane przez wnioskodawcę opłaty powinny być przez odbiorcę energii elektrycznej uiszczane bez względu na, czy dokonuje on zużycia energii w swoim lokalu, czy też stan licznika jest zerowy. Ze względu na rodzaje kosztów, które składają się na te opłaty nie ma znaczenia ilość pobranej i zużytej energii elektrycznej. Prezes UOK i K podziela w tym miejscu pogląd URE Wschodniego Oddziału Terenowego z siedzibą w Lublinie, który w piśmie z dnia 13.04.2001 r. nr OLB – 043 E-4/2001/AG stwierdził, że opłata przesyłowa stała i zmienna są pobierane niezależnie od tego, czy odbiorca pobiera energię, gdyż płaci on wtedy za „gotowość” dostawcy do dostarczania energii elektrycznej i w każdej chwili może z tej energii skorzystać. Sytuacja taka wymaga więc od dostawcy poczynienia niezbędnych kosztów (utrzymania odpowiedniej jakości, parametrów technicznych linii, napięcia, zamówienia u dostawcy odpowiedniej ilości energii elektrycznej). Również pobieranie

opłaty abonamentowej wiąże się z kosztami odnośnie odczytu stanu licznika , wystawieniem rachunku . Nawet jeżeli nie ma zużycia energii to Lubzel S.A. rozliczając odbiorcę w ramach zwartej umowy dostawy musi stwierdzić fakt poboru lub nie energii elektrycznej i z tym właśnie wiążą się określone nakłady finansowe . Nie ma zatem racji wnioskodawca twierdząc , że tylko fakt poboru określonej ilości energii elektrycznej upoważnia Lubzel S.A. do obciążania odbiorców kwestionowanymi przez niego opłatami . Opłaty przesyłowa stała i zmienna oraz opłata abonamentowa jest ustalona dla Lubzel S.A. w taryfie zatwierdzonej przez Prezesa URE i wysokość tych opłat była badana przy zatwierdzaniu taryfy . W przypadku wnioskodawcy zaliczonego do grupy taryfowej C-11 , tak samo jak i w stosunku do wszystkich innych odbiorców z tej grupy , opłaty te były pobierane przez Lubzel S.A. na podstawie taryfy zatwierdzonej decyzją Prezesa URE z dn. 17.02.1999 r. znak : DTA - 821/2707 - A/2/99/WD - 3/233/295/363/364W, a od dnia 04.05.2000 r. wg nowej taryfy znak : DTA - 821/2707-B/6/2000/WD .

Narzucenie uciążliwych warunków umowy musi mieć charakter przymusowy wymuszony przez przedsiębiorcę posiadaną pozycją na rynku .

Jak wykazano wyżej , na mocy obowiązujących przepisów prawa pobieranie przez Lubzel S.A. opłaty przesyłowej i abonamentowej od wnioskodawcy było uzasadnione , pomimo , że wnioskodawca nie wykazywał zużycia energii elektrycznej w swoim lokalu . W tej kwestii Prezes UOK i K odrzuca zarzuty wnioskodawcy .

Sytuacja jednak w niniejszej sprawie uległa zmianie i zmienić się musi ocena tego stanu faktycznego w momencie , gdy Lubzel S.A. dnia 13 września 2000 r. dokonał wstrzymania dostaw energii elektrycznej do lokalu wnioskodawcy , wobec zalegania przez niego z opłatami na rzecz tego Zakładu . Wobec podjęcia przez Lubzel S.A. takiej decyzji nastąpiło wysłanie wydelegowanego pracownika , który odciął dopływ energii poprzez stworzenie przerwy w układzie zasilania i założenie plomby w celu uniemożliwienia odbiorcy samodzielnego odbioru energii . W związku z tym od dnia 13 września 2000 r. nie istniała już potrzeba utrzymywania przez dostawcę „ gotowości ” do dostarczania energii elektrycznej i nie było potrzeby dokonywania odczytu licznika , a tym samym nie było podstaw do pobierania przez Lubzel S.A. od tego odbiorcy opłat przesyłowej i abonamentowej .

Jak jednak wykazało postępowanie antymonopolowe od dnia 13 .09.2000 r. Lubzel S.A. cały czas naliczał wnioskodawcy opłaty , o których mowa wyżej , dostarczając mu kolejne rachunki .

Nastąpiło zatem zdaniem Prezesa UOK i K narzucenie temu odbiorcy uciążliwego warunku umowy , gdyż nie było już podstaw prawnych i technicznych do pobierania opłaty abonamentowej i przesyłowej .

W tym miejscu Prezes UOK i K stwierdza , że w okresie , o którym mowa wyżej Lubzel S.A. narzucił wnioskodawcy sporne opłaty .

Za uciążliwy warunek umowy , czyli warunek naruszający zasady ekwiwalentności wzajemnych świadczeń pomiędzy stronami umowy , należy

uznać każdy warunek oznaczający dla jednej ze stron umowy ciężar większy od powszechnie przyjętych w stosunkach danego rodzaju . Skoro Lubzel S.A. pobierał opłatę abonamentową i przesyłową pomimo wstrzymania dostaw energii elektrycznej do wnioskodawcy , naruszył tym samym zasadę ekwiwalentności wzajemnych świadczeń , gdyż wnioskodawca był zmuszony do ponoszenia ciężarów , których wobec zaistniałej sytuacji faktycznej nie powinien ponosić . Zatem obciążanie tego odbiorcy energii elektrycznej tymi opłatami jest równoznaczne z uciążliwością w stosunku do niego tych opłat .

Odpowiednikami uciążliwych warunków umowy są osiągnięte przez przedsiębiorcę nieuzasadnione korzyści . W relacjach ekwiwalentności wzajemnych świadczeń uczestników umowy nieuzasadnione korzyści określają sytuację korzystniejszą od powszechnie obowiązującej w stosunkach danego rodzaju . Ponadto powinny być one osiągnięte kosztem kontrahenta i pozostawać w normalnym związku przyczynowym z narzuconymi kontrahentowi uciążliwymi warunkami umowy .

Z analizy materiału dowodowego tej sprawy wynika , że Lubzel S.A. po wstrzymaniu dostaw energii elektrycznej do wnioskodawcy obciążał go nadal spornymi opłatami . Po dniu 13 września 2000 r. dostarczono temu odbiorcy trzy rachunki obejmujące okres rozliczeniowy :

- 12.06. – 25.10.2000 r. na kwotę _____ zł tj. opłata przesyłowa i abonamentowa bez zużycia energii elektrycznej ,
- 25.10.2000 r. – 23.02.2001 r. na kwotę _____ zł tj. opłata abonamentowa i przesyłowa bez zużycia energii elektrycznej ,
- 23.02.- 24.04.2001 r. na kwotę _____ zł tj. opłata abonamentowa i przesyłowa bez zużycia energii elektrycznej .

Wykazane wyżej kwoty stanowią zdaniem Prezesa UOK i K nieuzasadnione korzyści jakie odniósł Lubzel S.A. , gdyż nie ponosił on w tym okresie żadnych kosztów uzasadniających pobór tych kwot , ponieważ dokonano wstrzymania dostarczania energii elektrycznej do tego odbiorcy .

W tym zatem zakresie nastąpiło naruszenie przez Lubzel S.A. jako monopolistę przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów .

Art. 8 ust.3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów określa , że czynności prawne będące przejawem nadużycia pozycji dominującej są w całości lub w odpowiedniej części nieważne . Skoro Prezes UOK i K stwierdził w niniejszej decyzji stosowanie przez Lubzel S.A. praktyki określonej w przepisach tej ustawy nieważne są zatem czynności podjęte w tym zakresie przez Lubzel S.A. , tj. obciążanie wnioskodawcy po dniu 13 .09.2000 r. do dnia wydania niniejszej decyzji opłatami abonamentową i przesyłową w wysokości jak określono wyżej . Podjęcie przez Lubzel S.A. tych czynności dotknięte jest nieważnością ex tunc , czyli od samego początku .

Mając powyższe na względzie Prezes UOK i K orzekł jak w sentencji .

62

Od decyzji niniejszej służy stronom odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Antymonopolowego za pośrednictwem Delegatury UOK i K w Lublinie w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia decyzji .

Otrzymują :

1. Lubelskie Zakłady Energetyczne
Spółka Akcyjna Lubzel S.A.

ul. [REDACTED]

2. [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

DIREKTOR
Krzysztof Daszyński